



НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ВОДНЕ ГОСПОДАРСТВО

Терміни та визначення
основних понять

ДСТУ 7176:2010

Видання офіційне

БЗ № 11—12 – 2010/433

Київ
ДЕРЖСПОЖИВСТАНДАРТ УКРАЇНИ
2011

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО: Інститут гідротехніки і меліорації УААН (ІГіМ УААН) спільно з Національним університетом водного господарства та природокористування (НУВГП), Відкритим акціонерним товариством «Український головний проектно-розвідувальний та науково-дослідний інститут з меліоративного і водогосподарського будівництва» (ВАТ «Укрводпроект»), Технічним комітетом стандартизації «Меліорація і водне господарство» (ТК 145)

РОЗРОБНИКИ: **А. Загайчук**, канд. техн. наук; **І. Калантиренко**, канд. техн. наук; **П. Коваленко**, д-р техн. наук (науковий керівник); **В. Востріков**, канд. техн. наук; **В. Гурин**, д-р техн. наук; **А. Рокочинський**, д-р техн. наук; **В. Дупляк**, канд. техн. наук; **В. Михайловський**; **О. Романишин**

2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Держспоживстандарту України від 9 грудня 2010 р. № 555

3 УВЕДЕНО ВПЕРШЕ

Право власності на цей документ належить державі.
Відтворювати, тиражувати і розповсюджувати його повністю чи частково
на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу заборонено.
Стосовно врегулювання прав власності треба звертатися до Держспоживстандарту України

Держспоживстандарт України, 2011

ВСТУП

Цей стандарт розроблено для термінологічного забезпечення наявних в Україні водного законодавства, центрального та регіональних органів державного управління водним господарством, а також щоб усталювати однозначні і несуперечливі терміни у науково-технічній літературі сфери водного господарства та суміжних галузей.

Цей стандарт не має будь-яких аналогів серед чинних міжнародних та регіональних стандартів, також не має самого терміна *водне господарство* в Універсальній десятковій класифікації (УДК) і в Українському та Міжнародному класифікаторах нормативних документів: ДК 004:2008 Український класифікатор нормативних документів та ICS:2005, MOD International Classification for standards (ICS), sixth edition, 2005 (Міжнародний класифікатор стандартів, шосте видання, 2005), окрім показчика ICS index.

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ВОДНЕ ГОСПОДАРСТВО

Терміни та визначення основних понять

ВОДНОЕ ХОЗЯЙСТВО

Термины и определения основных понятий

WATER ECONOMY

Terms and definitions of basic concepts

Чинний від 2012-07-01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей стандарт установлює українські терміни та визначення основних понять, які стосуються водного господарства.

Стандарт не містить термінів та визначення понять, що стосуються використання водних ресурсів морів.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі стандарти:

ДСТУ 2569-94 Водопостачання і каналізація. Терміни та визначення

ДСТУ 3517-97 Гідрологія суші. Терміни та визначення основних понять.

3 ЗАГАЛЬНІ ПОЯСНЕННЯ

3.1 Для кожного поняття встановлено один, а в окремих випадках два застандартизовані терміни. Проте, використовуючи застандартизовані терміни, у межах одного документа треба вживати лише один із термінів-синонімів.

3.2 Наявність квадратних дужок у терміні і визначенні певної термінологічної статті означає, що в ній суміщено дві терміностатті, у яких переважає однаковий текст. Першу статтю треба читати, беручи до уваги текст поза дужками разом з текстом у першій парі квадратних дужок, пропускаючи текст у інших парах дужок. Другу статтю читають, змінюючи текст першої пари квадратних дужок текстом другої пари квадратних дужок. У алфавітному покажчику суміщені терміни подано окремо без дужок, з посиланням на той самий номер терміностатті.

3.3 У суміщених терміностаттях терміни-дієслова доконаного та недоконаного виду або відповідні іменники від них подано у фігурних дужках.

3.4 Подаючи встановлені цим стандартом визначення понять у інших нормативних і ненормативних документах, у разі потреби їх можна змінювати, вводячи до них похідні ознаки, розкриваючи зміст поняття, зазначаючи об'єкти, що належать обсягові виозначуваного поняття. Зміни не повинні порушувати обсягу і змісту понять, виозначених у стандарті.

3.5 Терміни, встановлені цим стандартом, вжиті у визначеннях, виділено підкресленням.

3.6 У стандарті для забезпечення цілісності системи понять в окремих випадках поміщено застандартизовані терміни та визначення понять із посиланням у дужках на ті стандарти, звідки їх запозичено.

У випадках, якщо визначення запозичуваної терміностатті не відповідало вимогам цього стандарту або потребувало редакційного уточнення, у стандарті поміщено скоригований варіант терміностатті, а у дужках перед посиланням зазначено «див. також...». Внесені у цих випадках зміни не порушують змісту і обсягу поняття.

3.7 У стандарті, як довідкові, подано німецькі (de), англійські (en), французькі (fr), російські (ru) терміни-відповідники застандартизованих термінів, узяті з міжнародних термінологічних словників та науково-технічної літератури.

3.8 Терміни та визначення загальнотехнічних понять, необхідних для розуміння тексту стандарту, подано у додатку А.

3.9 У стандарті наведено абетковий покажчик встановлених цим стандартом українських термінів (додаток Б) та абеткові покажчики їхніх іншомовних термінів-відповідників кожною мовою окремо (додатки В, Г, Д, Е).

3.10 Бібліографію термінологічних джерел подано у додатку Ж.

3.11 Застандартизовані терміни набрано напівгрубим шрифтом.

4 ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ

4.1 водне господарство

Галузь науки, техніки та господарської діяльності, яка охоплює обліковування, оцінювання, організовування раціонального використання та охорону водних ресурсів для задоволення потреб населення і галузей економіки у воді та для захисту територій від шкідливої дії вод або ліквідування її наслідків

de Wasserwirtschaft [6]
ru водное хозяйство [1]

4.2 вода

Прозора безбарвна рідина природного походження, що становить найпростішу хімічну сполуку водню з киснем.

Примітка 1. Залежно від температури вода може бути в газоподібному, рідкому або твердому агрегатних станах.
Примітка 2. Вода є добрим розчинником, тому ріки збирають і виносять з собою забрудники з великих площ водозбору.

Примітка 3. У ході неперервного замкнутого кругообігу води в природі під впливом сонячної радіації та земного тяжіння відбувається очищення води та поновлення водних ресурсів

de Wasser [5]
en water [3]
fr eau [3]
ru вода [1]

4.3 водний чинник

Значимість умови забезпечення водою у сукупності з іншими необхідними заходами реалізовування проекту.

Примітка. Під терміном проект у визначенні треба розуміти об'єкти від окремого конкретного виробництва до комплексної програми розвитку території, регіону

en water ratio [3]
fr facteur eau [3]
ru водный фактор [1]

4.4 водозабезпеченість території

Показник наявності водних ресурсів певної території чи економічного регіону в розрахун-

en available water supply [3]
fr ressources disponibles en eau [3]
ru водообеспеченность территории [1]

ку на одного мешканця чи на одиницю площі або на одиницю вартості валової продукції за рік

4.5 водоемність [виробництва] [галузі господарства]

Кількість витраченої води на одиницю виготовленої [продукції] [валової продукції галузі господарства].

Примітка. Щоб зменшити водоемність виробництва, повторно використовують частину зворотних вод

4.6 водогосподарський баланс

Кількісне співвідношення наявних водних ресурсів з потребами у воді в межах певного економічного регіону чи території.

Примітка 1. Як правило, водогосподарський баланс складають для середнього та маловодного року.

Примітка 2. Витратну частину водогосподарського балансу складають за оцінкою водоспоживання усіх галузей-водоспоживачів з урахуванням втрат води на фільтрацію, випаровування та необхідних санітарних попусків

de Wasserwirtschaftlichbilanz [6]
ru водохозяйственный баланс [2]

4.7 комплексне використання водних ресурсів

Узгоджене спільне користування водними ресурсами галузей-водокористувачів і розподілення цих ресурсів між галузями-водоспоживачами

ru комплексное использование водных ресурсов [1]

4.8 водогосподарський комплекс

Сукупність водокористувачів, водоспоживачів усіх галузей господарства та необхідних матеріально-технічних засобів для спільного використання водних ресурсів одного водозбірного басейну

4.9 водогосподарська політика

Розрахована на перспективу система державних заходів щодо регулювання водних стосунків, спрямована на оптимізацію використання, охорону і примноження водних ресурсів для забезпечення потреб населення, сталого розвитку галузей виробництва та захисту від шкідливої дії вод

4.10 водогосподарський рік

Розрахунковий річний період, який розпочинається з дати проходження піка водопілля

ru водохозяйственный год [2]

4.11 водний кадастр

Систематизовані зведені дані щодо кількісних та якісних показників водних ресурсів, їхнього використання у регіонах, річкових басейнах і у державі в цілому (див. також ДСТУ 3517)

de Wassergrundbuch [5]
en water cadastre [3]
fr cadastre hydraulique [3]
ru водный кадастр [2]

4.12 водність

Відносна характеристика стоку за певний період порівняно з нормою стоку за той самий період

(див. також ДСТУ 3517).

Примітка. На практиці термін водність застосовують також для порівнювання зі стоком за інший період того самого року.

de Wasserführung in bestimmten Zeitraum [5]
 ru водность [2]

5 ВОДНІ РЕСУРСИ

5.1 водні ресурси

Доступні для використання обсяги поверхневих і підземних вод у межах певної території (див. також ДСТУ 3517)

de Wasserdargebot [5]
 en water resources [3]
 fr ressources en eau [3]
 ru водные ресурсы [1]

5.2 водний фонд

Усі води (водні об'єкти та підземні води) на території держави, внесені чи які підлягають внесенню у водний кадастр

ru водный фонд [1]

5.3 землі водного фонду

Землі у межах акваторій водних об'єктів та островів на них, боліт, а також зайнята прибережними захисними смугами, береговими смугами водних шляхів, гідротехнічними чи іншими водьгосподарськими спорудами і каналами зі смугами відведення для них

5.4 водні об'єкти

Усі різновиди природних і штучних водотоків і водойм

(див. також ДСТУ 3517).

Примітка 1. Приклади водотоків: природних — річки, струмки, джерела; штучних — канали. Приклади водойм: природних — озера; штучних — водосховища, ставки, криниці.

Примітка 2. Правомірність внесення боліт до групи водойм не є загально визнаною.

Примітка 3. Правомірність віднесення підземних водоносних горизонтів до водних об'єктів не є загально визнаною

ru водные объекты [1]

5.5 водойма

Водний об'єкт у заглибині рельєфу, якому характерне уповільнене переміщення води або його зовсім немає

(див. також ДСТУ 3517)

de Gewässer [5]
 en water body [3]
 fr reservoir [3]
 ru водоем [2]

5.6 водотік

Водний об'єкт, для якого характерним є переміщення води у руслі під впливом земного тяжіння у напрямі похилу дна русла

(див. також ДСТУ 3517)

de Wasserlauf [5]
 en water course [3]
 fr cours d'eau [3]
 ru водоток [2]

5.7 озеро

Природна водойма у западині суші, заповне-

de See [5]
 en lake [8]

на прісною чи солоною водою зі сповільненим водообміном
(див. також ДСТУ 3517)

fr lac [8]
ru озеро [2]

5.8 ріка; річка

Постійний водотік значних розмірів, що живиться переважно стоком атмосферних опадів зі свого водозбору та має чітко виражене русло
(див. також ДСТУ 3517)

de Fluß [5]
en river [3]
fr rivière [3]
ru река [2]

5.9 водний баланс

Співвідношення між надходженням та витрачанням води з урахуванням зміни її запасів протягом певного проміжку часу для певного об'єкта
(див. також ДСТУ 3517)

de Wasserbilanz [6]
en water balance [3]
fr bilan des eaux [3]
eu водный баланс [1]

5.10 водозбір

Частина земної поверхні та товща ґрунтів і гірських порід, звідки вода надходить до водного об'єкта
(див. також ДСТУ 3517)

de Einzugsgebiet [6]
en catchment area [3]
fr bassin versant [3]
ru водосбор [1]

5.11 стік; стікання

Процес {переміщення} {переміщування} води під дією сил тяжіння по земній поверхні, а також у товщі ґрунту та гірських породах, як ланка кругообігу води в природі
(див. також ДСТУ 3517).

Примітка. Під час обчислення стік характеризують величиною, яка визначає кількість води, що стікає із водозбору за певний проміжок часу, вираженою як об'єм, модуль чи шар стоку

de Abfluß [6]
en flow [3]
fr écoulement [3]
ru сток [1]

5.12 норма стоку

Середнє за багаторічний період значення річного, сезонного чи місячного стоку
(див. також ДСТУ 3517)

de Abflußnorm [5]
ru норма стока [1]

5.13 мінливість стоку

Коливання величин стоку в часі
(див. також ДСТУ 3517).

Примітка. Мінливість стоку за багаторічний період оцінюють коефіцієнтом варіації

de Abflußschwankung [6]
ru изменчивость стока [2]

5.14 регулювання стоку

{Перерозподіл {перерозподілити}} об'єму стоку у часі акумулюванням його у водосховищі протягом багатоводних періодів та віддаванням водоспоживачам у маловодні періоди.

Примітка. Застосовують регулювання стоку добове, сезонне чи багаторічне

de Abflußregulierung [5]
en stream regulation by reservoirs [3]
fr regulation des rivières au moyen de reservoirs [3]
ru регулирование стока [1]

5.15 міжбасейнов[е] [ий] [перерозподілення {перерозподіляти}] [перерозподіл {перерозподілити}] водних ресурсів

Переміщення частини водних ресурсів за межі водозбірного басейну інженерними засобами для підвищення водозабезпеченості території іншого регіону

ru межбассейновое перераспределение водных ресурсов [1]

5.16 вóди

Узагальнене поняття, що об'єднує усі різновиди води, які розрізняють ознаками походження і місця перебування, видами водних об'єктів, хімічним складом, якістю та придатністю для певних цілей

ru воды [1]

5.17 поверхневі вóди

Вóди земної поверхні у вигляді водних об'єктів

de Oberflächenwasser [5]
en surface water [7]
fr eau de surface [7]
ru поверхностные воды [1]

5.18 підземні вóди

Вóди, які містяться у водонасичених породах підземних водоносних горизонтів

de Unterirdischeswasser [5]
en underground water [3]
fr nappe phrèatique [3]
ru подземные воды [2]

5.19 зворотні вóди

Вóди, які за допомогою технічних засобів повертають із господарської ланки кругообігу до його природних ланок у вигляді стічних, скидних, дренажних і шахтних вод

de Rücklaufwasser [5]
en return water [3]
fr eau recyclee [3]
ru возвратные воды [1]

5.20 стічні вóди

Вóди, які відводять після використання у побутовій та виробничій діяльності людини (див. також ДСТУ 2569)

de Abwasser [5]
en vase water [3]
fr des eaux usees [3]
ru сточные воды [1]

5.21 скидні вóди

Вóди, які відводять у процесі спорожнення чи промивання водогосподарських систем або водойм

en extra water [3]
fr eau supplémentaire [3]
ru сбросные воды [1]

5.22 дренажні вóди

Вóди, які збирають і відводять дренажною системою

5.23 шахтні вóди

Відкачані на поверхню вóди, які збираються у підземних виробках вугільних, рудних та інших копалень.

6 ВИКОРИСТАННЯ ВОД

6.1 використання вод

Сукупність процесів водокористування та водоспоживання.

Примітка. Взаємозв'язки у системі понять щодо використання вод показано на рисунку 1

6.2 водокористування

Використовування водних об'єктів як середовища для потреб водного транспорту, рибного господарства, відпочинку населення, та (або) як джерел водопостачання, та (або) як приймачів зворотних вод.

Примітка. Водні об'єкти у процесі користування залишаються тими самими об'єктами і зберігають свою цілісність

ru водопользование [1]

6.3 водоспоживання

Витрачання водоспоживачами поданої їм води для задоволення питних та господарсько-побутових потреб і як сировини та (або) технологічного агента у виробництві (див. також ДСТУ 2569).

Примітка. Термін водоспоживання означає зменшення обсягів водних ресурсів на об'єм води, поданої водоспоживачам

de Wasserverbrauch [6]
en water consumption [3]
fr consommation d'eau [3]
ru водопотребление [1]

6.4 загальне водокористування

Доступне і безплатне, без будь-яких дозволів, користування водними об'єктами

ru общее водопользование [1]

6.5 спеціальне водокористування

Водокористування за дозволом органів влади чи місцевого самоврядування, як правило, на платній основі.

Примітка 1. Дозвіл на спеціальне водокористування містить у собі усі необхідні умови щодо використання водного об'єкта, яких повинен дотримуватись водокористувач.

Примітка 2. В окремих передбачених законодавством випадках спеціальне водокористування може бути безплатним

ru специальное водопользование [1]

6.6 водопостачання

Подавання води водоспоживачам за допомогою технічних засобів (див. також ДСТУ 2569)

de Wasserversorgung [6]
en water supply [3]
fr alimentation en eau [3]
ru водоснабжение [1]

6.7 водовідведення

Скидання зворотних вод у водний об'єкт

ru водоотведение [1]

6.8 [водокористувач] [водоспоживач]

Юридична чи фізична особа, яка [користується водними об'єктами] чи [витрачає подану їй воду]

ru водопользователь [1]

6.9 питоме водоспоживання

Об'єм води, що подають водоспоживачеві за одиницю часу або на одиницю продукції (див. також ДСТУ 2569)

ru удельное водопотребление [1]

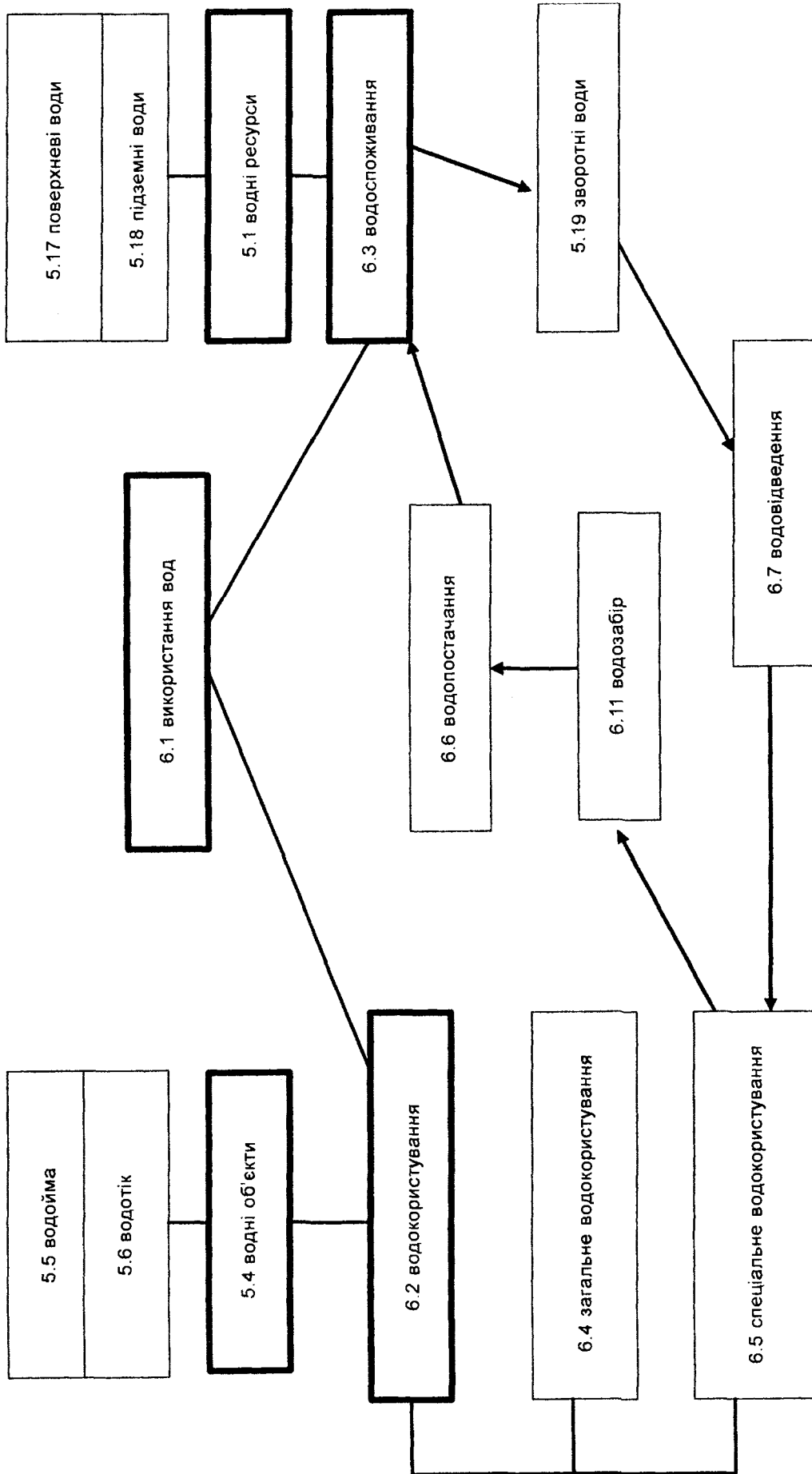


Рисунок 1 — Взаємозв'язки у системі використання вод

<p>6.10 коефіцієнт нерівномірності водоспоживання Відношення максимального або мінімального <u>водоспоживання</u> до середнього за певний проміжок часу (див. також ДСТУ 2569)</p>	<p>ru коэффициент неравномерности водопотребления [1]</p>
<p>6.11 водозабір Забирання <u>води</u> з <u>водойми</u>, <u>водотоку</u> чи з підземного вододжерела (див. також ДСТУ 2569)</p>	<p>de Wasserfassung [6] ru водозабор [1]</p>
<p>6.12 ліміт водозабору Граничний обсяг <u>водозабору</u>, встановлений дозволом на <u>спеціальне водокористування</u></p>	<p>ru лимит забора воды [1]</p>
<p>6.13 ліміт водоспоживання Технологічно обґрунтовані, з дотриманням санітарних та інших передбачених законодавством вимог, установлені граничні норми подавання <u>води водоспоживачам</u>. Примітка. Обмеження ліміту водоспоживання може бути застосоване органами, які надають дозволи на спеціальне водокористування, в періоди маловоддя, під час аварій та в інших передбачених законодавством випадках.</p>	<p>ru лимит водопотребления [1]</p>

7 ВОДОГОСПОДАРСЬКІ СИСТЕМИ ТА СПОРУДИ

<p>7.1 водогосподарська система Технологічно поєднані між собою <u>водні об'єкти</u> та гідротехнічні споруди, призначені для раціонального <u>використання</u> й <u>охорони вод</u></p>	<p>ru водохозяйственная система [1]</p>
<p>7.2 водосховище Штучна <u>водойма</u>, утворена водопідпірною гідротехнічною спорудою на <u>водотоці</u> для зберігання запасу <u>води</u> та <u>регулювання стоку</u></p>	<p>de Wasserspeicher [6] en water reservoir [3] fr retenue réservoir [3] ru водохранилище [2]</p>
<p>7.3 ставок Штучно створена <u>водойма</u> місткістю не більше ніж 1 млн. м³ (див. також ДСТУ 3517)</p>	<p>de Teich [5] en pound [3] fr etang [3] ru пруд [2]</p>
<p>7.4 гідротехніка Галузь науки і техніки, яка охоплює дослідження, проектування і будівництва споруд для <u>використання</u> і <u>охорони водних ресурсів</u>, а також для запобігання <u>шкідливій дії вод</u></p>	<p>de Hydrotechnik [6]; Wasserbautechnik [6] en hydraulic engineering [3] fr hydrotechniques [3] ru гидротехника [1]</p>
<p>7.5 гідровузол Комплекс гідротехнічних споруд, об'єднаних за призначеністю та місцем розташування</p>	<p>de hydrotechnische Anlage [6] en hydraulic project [3] fr aménagement hydraulique [3] ru гидроузел [1]</p>

7.6 водопровід; водогін

Комплекс споруд, що складається з водозабірної споруди та(або) насосної станції, станції очищення води або водопідготовки, водопровідної мережі і резервуарів для забезпечення водоспоживачів водою відповідної якості
(див. також ДСТУ 2569)

ru водопровод [1]

7.7 водозабірна споруда

Гідротехнічна споруда для забирання води у водопровід з водойми, водотоку чи підземного вододжерела
(див. також ДСТУ 2569)

en intake structure [3]
fr ouvrage de prise [3]
ru водозаборное сооружение [1]

7.8 водозабірна свердловина

Свердловина для забирання підземних вод, обладнана, як правило, обсадними трубами і фільтрами
(див. також ДСТУ 2569)

ru водозаборная скважина [1]

7.9 водопровідна мережа

Комплекс трубопроводів зі спорудами на них для подавання води до місць її споживання
(див. також ДСТУ 2569)

ru водопроводная сеть [1]

7.10 каналізаційна мережа

Система трубопроводів, каналів або лотків і споруд на них для збирання і відведення стічних вод
(див. також ДСТУ 2569)

ru канализационная сеть [1]

7.11 [зрошувальна] [осушувальна] система
Гідромеліоративна система, призначена для [зрошування земель] [осушування земель].

de [Bewässerungssystem] [5]; [Entwässerungssystem] [5]
en [irrigation] [drainage] system [3]
fr [réseau d'irrigation] [3] [système de drainage] [3]
ru [оросительная] [осушительная] система [1]

8 ЯКІСТЬ ВОДИ

8.1 якість води

Характеристика складу і властивостей води, яка визначає її придатність для використання у певних цілях

de Qualität der Wasser [6]
en water quality [3]
fr qualité des eaux [3]
ru качество воды [1]

8.2 норми якості води

Установлені значення показників якості води, дотримання яких забезпечує потреби конкретних водоспоживачів

en water quality standard [5]
ru нормы качества воды [1]

8.3 номенклатура показників якості води

Установлені переліки показників складу і властивостей води щодо її фізичних, хімічних,

бактеріологічних та органолептичних характеристик, за якими визначають відповідність води її призначенню для водоспоживачів

8.4 питна вода

Вода, яка за якістю придатна для споживання людиною

de Trinkwasser [7]
en drinking water [7]
fr eau de boisson [7]
ru питьевая вода [1]

8.5 вода для технічних потреб; технічна вода

Вода, яка за якістю придатна для використання в технологічному процесі

de Industrierwasser [7]
en industrial water [7]
fr eau industrielle [7]
ru техническая вода [1]

8.6 зрошувальна вода

Вода, яка за якістю придатна для зрошування сільськогосподарських культур

en irrigation water [8]
fr eau d'irrigation [8]
ru оросительная вода [1]

8.7 лікувальна вода

Природна вода окремих джерел, яка завдяки вмісту мінеральних і органічних сполук має лікувальні властивості.

9 ОХОРОНА ВОД

9.1 охорона вод

Система заходів щодо обмеження господарської діяльності у межах водозборів і водних об'єктів, які проводять для запобігання забрудненню, засміченню та виснаженню водних ресурсів або обмеження і ліквідації наслідків таких процесів

de Schutz der Gewässer [6]
en water conservation [3]
fr conservation des eaux [3]
ru охрана вод [1]

9.2 охорона підземних вод

Комплекс заходів щодо запобігання проникненню забруднень у горизонти підземних вод та їхньому виснаженню

de Schutz der Grundwasser [6]
en ground-water conservation [3]
fr conservation des eaux souterraines [3]
ru охрана подземных вод [1]

9.3 моніторинг водних об'єктів

Система спостереження, збирання, обробляння, зберігання та аналізування інформації про стан водних об'єктів і підземних вод для оцінювання, прогнозування змін та розробляння необхідних заходів охорони вод

ru мониторинг водных объектов [1]

9.4 водоохоронна зона

Визначена проектом землеустрою територія уздовж берегів річок та інших водних об'єктів з режимом регульованої господарської діяльності на ній, встановленим для захисту водних об'єктів від забруднення і засмічення та для створення сприятливого водного режиму цих об'єктів.

ru водоохранная зона [1]

Примітка. Режим використання земель водоохоронної зони регулює законодавство

9.5 прибережні захисні смуги

Частина земель водного фонду уздовж берегів річок та інших водних об'єктів, на якій відповідно до вимог природоохоронного законодавства обмежено господарську діяльність.

Примітка. Прибережні захисні смуги є частиною водоохоронних зон

9.6 смуги відведення

Визначені проектами землеустрою земельні ділянки з особливим режимом використання, призначені для потреб експлуатації та захисту від пошкоджень і руйнувань меліоративних та водогосподарських каналів, гідротехнічних споруд, водойм і гребель.

Примітка. У межах смуг відведення створюють також водоохоронні насадження, берегоукріплювальні та протиерозійні споруди, переправи тощо

9.7 берегові смуги водних шляхів

Земельні ділянки уздовж судноплавних водних шляхів за межами населених пунктів, виділені для проведення робіт, пов'язаних з судноплавством

9.8 зона санітарної охорони

Територія навколо об'єктів з підземними та відкритими джерелами водопостачання, водозабірними і водоочисними спорудами, водопроводами, об'єктами оздоровчої призначеності, у межах якої заборонено діяльність, що може призвести до погіршення санітарно-епідеміологічної захищеності цих об'єктів

гу зона санитарной охраны [1]

9.9 гранично допустимий скид забруднювальної речовини; ГДС

Норматив, який встановлює масу забруднювальної речовини у зворотній воді, максимально допустиму до відведення за установленим режимом у даному пункті водного об'єкта.

гу предельно допустимый сброс загрязняющего вещества [1]

10 ШКІДЛИВА ДІЯ ВОД

10.1 шкідлива дія вод

Спричинені водою руйнування, розмиви, погіршення стану ґрунтів та умов проживання населення і господарської діяльності

гу вредное действие вод [1]

10.2 стихійні чинники шкідливої дії вод

Екстремальні з малою ймовірністю фази водного та льодового режиму водотоків під час проходження водопілля, паводків, поводі і льодоходу, а також зливи і селі, що спричинюють шкідливу дію вод

10.3 антропогенні чинники шкідливої дії вод

Порушення природоохоронних вимог у веденні господарської діяльності на схилах, у заплавах річок, у межах водоохоронних зон, що призводить до зменшення стійкості ґрунтів, підвищення швидкості течії внаслідок забудови заплави і тим сприяє проявам шкідливої дії вод

10.4 водопілля; повінь

Фаза водного режиму річки в період весняного сніготанення, що характеризується високою водністю
(див. також ДСТУ 3517)

de Hochwasser [5]
en flood [3]
fr crue [3]
ru половодье [2]

10.5 паводок

Фаза водного режиму річки, що може багаторазово повторюватися у різні сезони року і характеризується інтенсивним збільшенням витрат і рівнів води внаслідок дощів чи сніготанення під час відлиг
(див. також ДСТУ 3517)

de Hochwasser [5]
en flash flood [3]
fr crue éclair [3]
ru паводок [2]

10.6 катастрофічний паводок

Винятковий за величиною та рідкісний за повторюваністю паводок, що може спричинити жертви і руйнування
(див. також ДСТУ 3517)

ru катастрофический паводок [1]

10.7 повідь

Затоплення території водою, що часто стає стихійним лихом
(див. також ДСТУ 3517)

de Überschwemmung [4]
en inundation [3]
fr inundation [3]
ru наводнение [1]

10.8 льодохід

Переміщення крижин і льодяних полів на річках і водосховищах під впливом течії
(див. також ДСТУ 3517)

de Eistreiben [5]
en pack ice [3]
fr pack [3]
ru ледоход [1]

10.9 затор

Скупчення крижин у руслі річки під час льодоходу, що спричинює стискання водного перерізу та пов'язане з цим підвищення рівня води
(див. також ДСТУ 3517)

de Eisstockung [5]
en ice gorge [3]
fr embâcle [3]
ru затор [1]

10.10 сель

Стрімкий потік великої руйнівної сили у басейнах гірських річок, що складається із суміші води та крихких, ламких порід і виникає внаслідок інтенсивних дощів чи танення снігу, а також прориву завалів і морен
(див. також ДСТУ 3517)

de Mure [5]
en mud flow [3]
fr lave de boue [3]
ru сель [1]

<p>10.11 злива Короткочасний дощ високої інтенсивності з краплями великого розміру, який може спричинити <u>водну ерозію ґрунту</u></p>	<p>en rain storm [3] fr pluie violente [3] ru ливень [2]</p>
<p>10.12 водна ерозія ґрунту Механічне руйнування та розмивання поверхні ґрунту <u>водою</u> під час <u>зливи</u> чи інтенсивного танення снігового покриву</p>	<p>en rain wash [3] fr erosion pluviale [3] ru водная эрозия почвы [1]</p>
<p>10.13 затоплення Заливання поверхні землі <u>водою</u> під час <u>водопілля</u>, <u>паводку</u>, <u>поводі</u> чи <u>зливи</u></p>	<p>en pounding [3] ru затопление [2]</p>
<p>10.14 підтоплення Підвищення рівня ґрунтових <u>вод</u>, яке спричинює погіршення умов життя та господарської діяльності на даній території</p>	
<p>10.15 засолення ґрунтів Підвищення вмісту мінеральних солей у верхньому шарі ґрунту внаслідок випаровування близьких до поверхні землі мінералізованих ґрунтових <u>вод</u></p>	<p>en salinization [3] fr salinization [3] ru засоление почвы [1]</p>
<p>10.16 заболочування Процеси розвитку характерних для боліт рослинного покриву та змін складу і властивостей ґрунту, спричинені умовами тривалого стояння рівня ґрунтових <u>вод</u> біля поверхні землі.</p>	<p>en waterlogging [3] ru заболачивание [1]</p>

ДОДАТОК А
(довідковий)

**ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ
ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ ПОНЯТЬ**

A.1 акваторія

Відкритий простір водної поверхні водойми чи водотоку

A.2 болото

Надмірно зволожена ділянка землі із застійним водним режимом і специфічними рослинним покривом та ґрунтами
(див. також ДСТУ 3517)

A.3 виснаження підземних вод

Перевищення доцільного водозабору з підземного вододжерела, що призводить до вичерпання запасу води у цьому джерелі

A.4 витрата води

Об'єм води, що протікає через поперечний перетин потоку за одиницю часу
(див. також ДСТУ 3517)

A.5 водний режим

Хід зміни у часі рівнів чи витрат води у водних об'єктах чи болотах
(див. також ДСТУ 3517)

A.6 гідротехнічна споруда

Інженерна споруда, призначена для керування водним режимом, використання водних ресурсів або для запобігання шкідливій дії вод

A.7 ґрунтові води

Води першого від поверхні землі водоносного горизонту, які мають безпосередній обмін з поверхневими водами
(див. також ДСТУ 3517)

A.8 забруднення вод

Надходження у воду нечистот, промислових відходів або інших шкідливих речовин

A.9 заплава

Частина дна річкової долини, яку періодично заливає вода під час водопілля або паводку
(див. також ДСТУ 3517)

A.10 коефіцієнт варіації

Відношення середньоквадратичного відхилення статистичного розподілу (статистичного ряду) до середнього.

Примітка. Коефіцієнт варіації виражають у частках одиниці або у відсотках

A.11 кругообіг води в природі

Безперервний процес циркуляції води на земній поверхні під впливом сонячної радіації (випаровування) та сили земного тяжіння (стік)
(див. також ДСТУ 3517)

A.12 модуль стоку

Кількість води, що стікає з одиниці площі водозбору за одиницю часу
(див. також ДСТУ 3517)

A.13 морена

Відклади глини, піску та уламків гірських порід (валунів, гравію), принесених льодовиком і залишених на місці його танення

A.14 русло ріки

Сформоване річковим потоком ложе, по якому стікає вода без виходу води на заплаву
(див. також ДСТУ 3517)

A.15 сталий розвиток

Розраховане на тривалу перспективу використання природних ресурсів для задоволення потреб нинішніх і майбутніх поколінь, зокрема з дотриманням вимог захисту довкілля.

Примітка. Вимоги сталого розвитку урегульовано положеннями міжнародних конвенцій

A.16 хімічний склад води

Перелік і кількість (концентрація, масова частка) розчинених у воді хімічних елементів та сполук.

ДОДАТОК Б
(довідковий)

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК УКРАЇНСЬКИХ ТЕРМІНІВ

А	водойма 5.5
акваторія А.1	водокористування 6.2
Б	водокористування загальне 6.4
баланс водний 5.9	водокористування спеціальне 6.5
баланс водогосподарський 4.6	водокористувач 6.8
болото А.2	водопілля 10.4
В	водопостачання 6.6
використання вод 6.1	водопровід 7.6
використання водних ресурсів комплексне 4.7	водоспоживання 6.3
виснаження підземних вод А.3	водоспоживання питоме 6.9
витрата води А.4	водоспоживач 6.8
вода 4.2	водосховище 7.2
вода для технічних потреб 8.5	водотік 5.6
вода зрошувальна 8.6	Г
вода лікувальна 8.7	ГДС 9.9
вода питна 8.4	гідровузол 7.5
вода технічна 8.5	гідротехніка 7.4
води 5.16	господарство водне 4.1
води ґрунтові А.7	Д
води дренажні 5.22	дія вод шкідлива 10.1
води зворотні 5.19	Е
води підземні 5.18	ерозія ґрунту водна 10.12
води поверхневі 5.17	З
води скидні 5.21	заболочування 10.16
води стічні 5.20	забруднення вод А.8
води шахтні 5.23	заплава А.9
водність 4.12	засолення ґрунтів 10.15
водовідведення 6.7	затоплення 10.13
водогін 7.6	затор 10.9
водоємність виробництва 4.5	землі водного фонду 5.3
водоємність галузі господарства 4.5	злива 10.11
водозабезпеченість території 4.4	зона водоохоронна 9.4
водозабір 6.11	зона санітарної охорони 9.8
водозбір 5.10	К
	кадастр водний 4.11

коефіцієнт варіації А.10

коефіцієнт нерівномірності водоспоживання 6.10

комплекс водогосподарський 4.8

кругообіг води в природі А.11

Л

ліміт водозабору 6.12

ліміт водоспоживання 6.13

льодохід 10.8

М

мережа водопровідна 7.9

мережа каналізаційна 7.10

мінливість стоку 5.13

модуль стоку А.12

моніторинг водних об'єктів 9.3

морена А.13

Н

номенклатура показників якості води 8.3

норма стоку 5.12

норми якості води 8.2

О

об'єкти водні 5.4

озеро 5.7

охорона вод 9.1

охорона підземних вод 9.2

П

паводок 10.5

паводок катастрофічний 10.6

перерозподіл водних ресурсів міжбасейновий 5.15

перерозподілення водних ресурсів міжбасейнове 5.15

перерозподілити 5.15

перерозподіляти 5.15

підтоплення 10.14

повідь 10.7

повінь 10.4

політика водогосподарська 4.9

Р

регулювання стоку 5.14

режим водний А.5

ресурси водні 5.1

рік водогосподарський 4.10

ріка 5.8

річка 5.8

розвиток сталий А.15

русло ріки А.14

С

свердловина водозабірна 7.8

сель 10.10

система водогосподарська 7.1

система зрошувальна 7.11

система осушувальна 7.11

скид забруднювальної речовини гранично допустимий 9.9

склад води хімічний А.16

смуги відведення 9.6

смуги водних шляхів берегові 9.7

смуги прибережні захисні 9.5

споруда водозабірна 7.7

споруда гідротехнічна А.6

ставок 7.3

стік 5.11

стікання 5.11

Ф

фонд водний 5.2

Ч

чинник водний 4.3

чинники шкідливої дії вод антропогенні 10.3

чинники шкідливої дії вод стихійні 10.2

Я

якість води 8.1

ДОДАТОК В
(довідковий)

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК НІМЕЦЬКИХ ТЕРМІНІВ

A	R
Abfluß 5.11	Rücklaufwasser 5.19
Abflußnorm 5.12	S
Abflußregulierung 5.14	See 5.7
Abflußschwankung 5.13	Schutz der Gewässer 9.1
Abwasser 5.20	Schutz der Grundwasser 9.2
B	T
Bewässerungssystem 7.11	Teich 7.3
E	Trinkwasser 8.4
Einzugsgebiet 5.10	Ü
Eisstockung 10.9	Überschwemmung 10.7
Eistreiben 10.8	U
Entwässerungssystem 7.11	Unterirdischeswasser 5.18
Fluß 5.8	W
G	Wasser 4.2
Gewässer 5.5	Wasserbautechnik 7.4
H	Wasserbilanz 5.9
Hochwasser 10.4; 10.5	Wasserdargebot 5.1
Hydrotechnik 7.4	Wasserrfassung 6.11
hydrotechnische Anlage 7.5	Wasserführung in bestimmten Zeitraum 4.12
I	Wassergrundbuch 4.11
Industriewasser 8.5	Wasserlauf 5.6
M	Wasserspeicher 7.2
Mure 10.10	Wasserverbrauch 6.3
O	Wasserversorgung 6.6
Oberflächenwasser 5.17	Wasserwirtschaft 4.1
Q	Wasserwirtschaftlichbilanz 4.6
Qualität der Wasser 8.1	

ДОДАТОК Г
(довідковий)

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ

	A	pound 7.3	
available water supply 4.4		pounding 10.13	
	C		R
catchment area 5.10		rain storm 10.11	
	D	rain wash 10.12	
drainage system 7.11		return water 5.19	
drinking water 8.4		river 5.8	
	E		S
extra water 5.21		salinization 10.15	
	F	stream regulation by reservoirs 5.14	
flash flood 10.5		surface water 5.17	
flood 10.4			U
flow 5.11		underground water 5.18	
	G		V
ground-water conservation 9.2		vase water 5.20	
	H		W
hydraulic engineering 7.4		water 4.2	
hydraulic project 7.5		water balance 5.9	
	I	water body 5.5	
ice gorge 10.9		water cadastre 4.11	
industrial water 8.5		water conservation 9.1	
intake structure 7.7		water consumption 6.3	
inundation 10.7		water course 5.6	
irrigation system 7.11		waterlogging 10.16	
irrigation water 8.6		water quality 8.1	
	L	water quality standard 8.2	
lake 5.7		water ratio 4.3	
	M	water reservoir 7.2	
mud flow 10.10		water resources 5.1	
	P	water supply 6.6	
pack ice 10.8			

ДОДАТОК Д
(довідковий)

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК ФРАНЦУЗЬКИХ ТЕРМІНІВ

		F
	A	facteur eau 4.3
alimentation en eau 6.6		H
aménagement hydraulique 7.5		hydrotechniques 7.4
	B	I
bassin versant 5.10		inundation 10.7
bilan des eaux 5.9		L
	C	lac 5.7
cadastre hydraulique 4.11		lave de boue 10.10
conservation des eaux 9.1		N
conservation des eaux souterraines 9.2		nappe phrétique 5.18
consummation d'eau 6.3		O
cours d'eau 5.6		ouvrage de prise 7.7
crue 10.4		P
crue éclair 10.5		pack 10.8
	D	pluie violente 10.11
des eaux usees 5.20		Q
	E	qualité des eaux 8.1
eau 4.2		R
eau de boisson 8.4		regulation des rivières au moyen de reservoirs 5.14
eau de surface 5.17		rèseau d'irrigation 7.11
eau d'irrigation 8.6		reservoir 5.5
eau industrielle 8.5		ressources disponibles en eau 4.4
eau recyclee 5.19		ressources en eau 5.1
eau supplémentaire 5.21		retenue rèservoir 7.2
écoulement 5.11		rivière 5.8
	E	S
embâcle 10.9		salinization 10.15
erosion pluviale 10.12		système de drainage 7.11
etang 7.3		

ДОДАТОК Е
(довідковий)

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК РОСІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ

Б	Д
баланс водный 5.9	действие вод вредное 10.1
баланс водохозяйственный 4.6	З
В	заболачивание 10.16
вода 4.2	засоление почвы 10.15
вода оросительная 8.6	затопление 10.13
вода питьевая 8.4	затор 10.9
вода техническая 8.5	зона водоохранная 9.4
водность 4.12	зона санитарной охраны 9.8
водоем 5.5	И
водозабор 6.11	изменчивость стока 5.13
водообеспеченность территории 4.4	использование водных ресурсов комплексное 4.7
водоотведение 6.7	К
водопользование 6.2	кадастр водный 4.11
водопользование общее 6.4	качество воды 8.1
водопользование специальное 6.5	коэффициент неравномерности водопотребления 6.10
водопользователь 6.8	Л
водопотребление 6.3	ледоход 10.8
водопотребление удельное 6.9	ливень 10.11
водопровод 7.6	лимит водопотребления 6.13
водосбор 5.10	лимит забора воды 6.12
водоснабжение 6.6	М
водоток 5.6	мониторинг водных объектов 9.3
водохранилище 7.2	Н
воды 5.16	наводнение 10.7
воды возвратные 5.19	норма стока 5.12
воды поверхностные 5.17	нормы качества воды 8.2
воды подземные 5.18	О
воды сбросные 5.21	объекты водные 5.4
воды сточные 5.20	озеро 5.7
Г	охрана вод 9.1
гидротехника 7.4	охрана подземных вод 9.2
гидроузел 7.5	
год водохозяйственный 4.10	

охрана подземных вод 9.2	сеть водопроводная 7.9
П	сеть канализационная 7.10
паводок 10.5	система водохозяйственная 7.1
паводок катастрофический 10.6	система оросительная 7.11
перераспределение водных ресурсов межбассейновое 5.15	система осушительная 7.11
половодье 10.4	скважина водозаборная 7.8
пруд 7.3	сооружение водозаборное 7.7
Р	сток 5.11
регулирование стока 5.14	Ф
река 5.8	фактор водный 4.3
ресурсы водные 5.1	фонд водный 5.2
С	Х
сброс загрязняющего вещества предельно допустимый 9.9	хозяйство водное 4.1
сель 10.10	Э
	эрозия почвы водная 10.12

ДОДАТОК Ж
(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

1 Мелиоративная энциклопедия (в 3-х томах) /Під редакцією А. Колганова, — М.: ФГНУ Росинформагротех, 2003 (Меліоративна енциклопедія (у 3-х томах)).

2 Чеботарев А. И. Гидрологический словарь. Изд. третье, перераб. и допол. — Л.: Гидрометеоиздат, 1978. — 308 с. (Гідрологічний словник: Вид. третє, доопрацьоване і доповнене).

3 Международная комиссия по ирригации и дренажу, Национальный комитет СССР по ирригации и дренажу. Многоязычный технический словарь по ирригации и дренажу (русско-англо-французский) / Під редакцією К. Шубладзе. — М.: Русский язык, 1977. — 544 с. (Багатомовний технічний словник з іригації та дренажу (російсько-англо-французький)).

4 Восьмязычный сельскохозяйственный словарь (русско-болгарско-чешско-польско-венгерско-румынско-немецко-английский). /Совместное издание М.: Колос; София: Земиздат; Прага: Госсельхозиздат; Варшава: Госсельхозлесиздат; Будапешт: Изд. АН Венгрии; Бухарест: Изд. лит. по сельскому и лесн. хоз-ву; Берлин: Немецкое с.-х. изд-во. Русский словарь: д-р Н. Д. Пуме (ЧССР), А. В. Магницкий (СССР). Научн. ред. ВАСХНИЛ П. П. Синягин. — М., 1970 (в двух томах: т. 1 — 676 с., т. 2 — 1044 с.) (Восьмимовний сільськогосподарський словник (російсько-болгарсько-чесько-польсько-угорсько-румунсько-німецько-англійський)).

5 Wasserwirtschaft. Wassertechnik WWT. (Водне господарство. Гідротехніка. — Щомісячний науково-технічний журнал Міністерства екології і водного господарства НДР, Берлін (виходив протягом 50—80 років минулого століття).

6 Гурин В. А., Троцюк Т. П., Кузьменко М. І. Німецько-українсько-російський словник водогосподарських термінів. — Рівне: НУВГП, 2004. — 354 с.

7 ISO 6107-1:1996 Water quality — Vocabulary — Part 1 (Якість води. Словник. Частина 1).

8 ISO 6107-2:1997 Water quality — Vocabulary — Part 2 (Якість води. Словник. Частина 2).

9 ГОСТ 19179–73 Гидрология суши. Термины и определения (Гідрологія суши. Терміни та визначення).

10 ГОСТ 19185–73 Гидротехника. Основные понятия. Термины и определения (Гідротехніка. Основні поняття. Терміни та визначення).

11 ГОСТ 25151–82 Водоснабжение. Термины и определения (Водопостачання. Терміни та визначення).

12 ДСТУ 3041–95 Система стандартів у галузі охорони навколишнього середовища та раціонального використання ресурсів. Гідросфера. Використання і охорона води. Терміни та визначення.

Код УКНД 01.040.13; 13.020.01; 13.060.01

Ключові слова: водне господарство, водні об'єкти, водні ресурси, води, водокористування, водопостачання, водоспоживання, водовідведення, водогосподарські системи, якість води, охорона вод, шкідлива дія вод.
